

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ İLE ÜLKEMİZ TIP FAKÜLTELERİNİN ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİ SAYILARI YÖNÜNDE KARŞILAŞTIRILMASI

Nevzat Alkan*

GİRİŞ

Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Amerika kıtasının kuzey bölümünde, 1783 yılında kurulmuş, nüfusu ve yüzölçümü bakımından dünyanın dördüncü büyük ülkesi durumunda olan, federal kurumlarla yerel kurumların bir arada bulunduğu federal bir cumhuriyettir. Nüfusu 270 milyon (1997 sayımı) olup, yüzölçümü 9.364.000 kilometrekaredir. İki ana karadan uzakta 50 eyalet (Hawaii ve Alaska), başkent Washington'un yer aldığı bir yönetim toprağı (District of Columbia), antlaşmalarla yönetimi ABD'ne bırakılmış Pasifik Okyanusu'ndaki bazı Japon adaları ve özel anlaşmalarla ortaklık kurduğu Puerto Rico' dan oluşmaktadır (3,4).

ABD'DE TIP ÖNCESİ EĞİTİM

ABD'de her eyalet eğitim sistemini kendisi belirler. Bu nedenle eğitim sistemi eyaletler arasında farklılıklar içermektedir. Okula başlama yaşı ortalama olarak 5'tir. Bu yaşta ana okulu eğitimi başlar ve bu eğitim dönemi zorunlu değildir. Bu dönemi 6-12 yaşları arasında devam edilen ilkokul ve üzerine 2 yıl süren ortaokul eğitimi takip eder. Bu okullara devam zorunludur, ancak sınıfta kalma yoktur. Ortaokul eğitimini takiben lise eğitimi başlar. Bu eğitim dönemi de yine eyaletine göre değişmekle birlikte ortalama olarak 18 yaşına kadar sürmektedir. Lise eğitimi de zorunlu bir eğitim dönemidir. Ortalama 18 yaşına dek olan bu eğitim dönemleri öğrencinin ailesinin tercihinin göre ya

özel okullarda, ya da devlet okullarında geçirilmektedir. ABD' de özel okul-devlet okulu ayrımı tüm okul seviyelerinde bulunmaktadır (2,3).

Öğrenciler zorunlu eğitim dönemlerini tamamladıktan sonra not ortalamalarına göre ön lisans programlarına başvururlar. ABD'de ön lisans programları öğrencilere ya doğrudan meslek eğitimi ya da daha sonra gidecekleri meslek okullarına hazırlık eğitimi vermektedirler. Tıp öğrenimi yapabilmek için tıp öncesi eğitim verilen, 4 yıllık bir ön lisans programına (kolej) devam etmek ve burayı başarıyla bitirmek zorunludur. Eğitimin bu kademesindeki okul sayısı binlerle ifade edilmektedir. Bu okulları bitirmekle BSc (Bachelor of Science) ünvanı elde edilmektedir. Kolej eğitimine kayıt yaptırabilmek için, lise döneminde belirli derslerin alınmış olması zorunludur (4 yıl İngilizce, 2 yıl laboratuvar bilimleri, 2 yıl klasik edebiyat ya da modern yabancı edebiyat, 2,5 yıl matematik, 2 yıl sosyal çalışmalar). Kolej eğitiminden mezun olanlar tıp öğrenimine devam etmek istiyorlar ise kolej döneminde inorganik ve genel kimya, organik kimya, genel biyoloji, genel fizik derslerini de almak ve belirli sayıda krediyi tamamlamak zorundadırlar (24).

ABD'DE TIP EĞİTİMİ

ABD' de tıp eğitimi iki türdür.

- 1- Osteopatik tıp eğitimi,
- 2- Allopatik tıp eğitimi.

1- Osteopatik Tıp Eğitimi

Osteopati, kemikleri ilgilendiren hastalıklar anlamını taşımaktadır. Osteopatik tıp eğitimi felsefesinde, iskelet sisteminde bir bozukluk bulunmadığı zaman vücudun hastalıklara karşı kendisini daha kolay koruyabildiği, iskelet sisteminin yapısal bozukluklarında ise hastalıkların kolaylıkla gelişebildiği düşüncesi bulunmaktadır. Bu öğretiyle yetiştirilen osteopatik tıp doktorları asıl olarak iskelet sistemi üzerinde tedaviler uyguluyorlar. Ancak yine de reçete yazmak, cerrahi tedavi uygulamak, tanısal girişimlerde bulunmak gibi modern tıbbın tüm imkanlarından da faydalanmaktadırlar. Osteopatik tıp okullarını bitiren hekimler şahsın ağrısını dindirmede, iskelet sistemi hareket sınırlarını normale getirmede ve şahsı iyileştirmede klasik bilinen tıp uygulamalarının yanı sıra Osteopatik Manipülatif Tedavi denen (OMT) özel manipülasyonlardan da faydalanmaktadırlar. ABD' de ilk osteopatik tıp okulu, Dr. Andrew Taylor Still tarafından 1892 yılında, Kirksville-Missouri' de kurulmuştur. Bu nedenle Dr. Still osteopatik tıbbın babası olarak kabul edilmektedir. ABD' de 1998 yılı itibari ile osteopatik tıp okulu sayısı 17'dir (2,15,19,20).

2- Allopatik Tıp Eğitimi

Allopatik tıp eğitimi ülkemizde de uygulanmakta olan klasik tıp öğretisi sistemi tipidir. ABD'de ilk allopatik tıp okulu 1765 yılında Pennsylvania Üniversitesi bünyesinde açılmıştır. ABD' de o güne dek çalışan hekimler Londra, Paris, Edinburgh, Viyana ve Leiden gibi şehirlerde yetişerek, ABD'ne gelmişlerdir. ABD'de 1998 yılı itibari ile allopatik tıp okulu sayısı 125'tir. Bu okullar ABD'nin 44 eyaleti, yönetim birimi olan District of Columbia ve Puerto Rico'da bulunmaktadır (2,6,10).

ABD'DE TIP OKULLARINA GİRİŞ KOŞULLARI

ABD'de tıp okulları, öğrenci seçiminde öncelikle federal anayasa kurallarına, sonrasında ise okulun bulunduğu eyaletin yasalarına ve mensubu oldukları tıp okulları birliklerinin ana kurallarına bağlı kalmak koşuluyla bağımsızdırlar. Bu sebeple her tıp okulu kaydını yapacağı öğrencide aradığı nitelikler açısından farklılıklar gösterebilmekle birlikte, yine de tüm okulların adaylarda aradığı ortak asgari koşullar şu şekilde sıralanabilmektedir:

Aday;

- BSc titrine sahip olmalı,
- Başarılı bir özgeçmiş bulunmalı,
- ABD vatandaşı olmalı ya da başvuru esnasında ABD'de oturma izni bulunmalı,
- Son üç yıl içinde uygulanmış tıp okulları giriş sınavlarından herhangi birisinden yüksek puan almış olmalı (Medical College Admission Test (MCAT) adı verilen bu sınav Amerikan Tıp Okulları Birliğince yılda iki kez uygulanır. Dört bölümden oluşan sınavda, **birinci bölümde** adayın sosyal metinleri anlayabilme yeteneği, **ikinci bölümde** fen bilimleri bilgisi, **üçüncü bölümde** kompozisyon yazma yeteneği ve **dördüncü bölümde** de biyolojik bilimler bilgisi değerlendirilir),
- Kolej dönemine ait özellikle bilim derslerinden yüksek bir not ortalamasına sahip olmalı (Grade Point Average (GPA) adı verilen bu ortalama adayın kolej döneminde aldığı dersleri ve bu derslerden aldığı notları gösteren bir transkripttir.),
- Kolej döneminde her yarıyılıda en az 90 saat ders almış olmalı,
- Başvurulan okula yönelik olarak yazılmış iki referans mektubuna sahip olmalı, tercihan bu mektuplardan birisini kolej bilim ko-

mitesi yazmalıdır (osteopatik okullar mektuplardan birisinin osteopatik bir hekimce yazılmasını şart koşmaktadırlar.).

Yukarıdaki asgari şartları taşıyan adaylar içerisinde okulun **aday saptama komitesi**ince uygun bulunan ve yaklaşık okul kontenjanının dört katı kadar olan bir aday grubu görüşmeye davet edilmektedir (Okulun düzeyine göre aday sayısı çok fazla olabilmekte, bazı okullarda ise mevcut kontenjanın biraz üzeri sayıda aday başvurusu olabilmektedir.). Bu görüşmenin amacı adayı bilimsel olarak değerlendirmek değil, adayın insanlarla ilişki kurabilme becerisini, kişiliğini, olgunluğunu, tıbbi ilgisini ve tıbbin felsefesini anlayıp anlamadığını değerlendirmeye yöneliktir. Bu görüşmeleri izleyen günlerde toplanan **öğrenci seçme komitesi** okula kabul edilen öğrencileri, kayıt yaptırmak üzere okula davet etmektedir (2,16,23,24).

ABD'DE TIP OKULLARINDA KIZ ÖĞRENCİLER

ABD günümüzde her ne kadar ekonomik, askeri, siyasi ve bilimsel alanlarda oldukça güçlü bir devlet ise de, tıp okullarına bayanların kabulünde öncü bir devlet olamamıştır. Tıp okullarında direnç, sadece kız öğrencilerin okullara kabulünde değil, mezun olan kadın hekimlerin hastanelerde istihdam edilmesinde de uzun yıllar kendisini göstermiştir. 1920 yılı itibari ile ABD'de, hastanelerin %90'ı bayan hekim çalıştırmamıştır (24).

ABD'de 1765 yılında, Pennsylvania Üniversitesi'ne bağlı olarak ilk tıp okulu açılmıştır. Bu ülkede tıp fakültesinden mezun olan ilk kadın 1849 yılında New York şehri, Geneva Tıp Okulu'ndan mezun olan Dr. Elizabeth Blackwell' dir. Bu okul sonradan kapatılmış,

nitekim Dr. Blackwell'de, tıp okulundan mezun olduktan sonra çalışacak hastane bulamamış ve kardeşi ile birlikte 24 yataklı, küçük bir hastane kurmak zorunda kalmıştır (24).

ABD'de kadınların tıp okullarına alınması 1970 yılına dek dalgalı bir seyir izlemiştir. 1900 senesinde tüm tıp talebelerinin %4.4'ü kız iken, 1. dünya savaşı yıllarında erkek iş gücünün azalmasına bağlı olarak bu oran %6'ya, 2. dünya savaşı yıllarında ise yine aynı sebeple %8'e yükselebilmektedir. Ancak 2. dünya savaşının sona ermesinden sonra bu oranlar tekrar düşüş göstermiştir. 1970 yılında etkisi iyice belirginleşen feminist hareket ve özellikle de mahkemelerden çıkan bayanlar lehine kararlar, bu ülkede kadınların tıp okullarına kabulü önündeki resmi olmayan kota sistemini ve muhafazakarların direncini kırmıştır. Bu yılları izleyerek kız öğrenci oranları 1975 yılında %20'ye, 1980 yılında %29'a ve 1995-1996 öğretim yılında %38'e kadar yükselmiştir. Bu ülkede 1930-1970 arası 40 yıllık dönemde mezun olan kadın hekim sayısı 14 bin iken, 1970-1980 arası dönem içinde bu sayı 20 bin olmuştur. Günümüzde ABD'de tıpta uzmanlık eğitimi gören öğrencilerin; çocuk hastalıkları, geriatri, dermatoloji ve kadın hastalıkları-doğum alanlarında %50'den fazlası, koruyucu hekimlik, psikiyatri alanlarında %40-50 arası, aile hekimliği, patoloji, iç hastalıkları alanlarında %30-40'ı kadındır. Ancak halen üroloji ve ortopedi dallarında eğitim gören kadın uzmanlık öğrencilerinin tüm öğrenciler içerisindeki oranı %10'nun altındadır (7,8).

1996-1997 öğretim yılında tıp okullarına 1. sınıf talebesi olarak kabul edilen öğrenciler içinde kız öğrencilerin oranları aşağıdaki tabloda sunulmaktadır (24).

Allopatik Tıp Okulları

O k u l a d ı	E y a l a t ı	1996-1997 Öğretim Yılında Aldığı Toplam Öğrenci Sayısı	1996-1997 Öğretim Yılında Aldığı Bayan Öğrenci Sayısı	Toplam alınan öğrenciler içinde bayan öğrencilerin oranı (%)
Alabama Üniversitesi TO	Alabama	167	53	32
Güney Alabama Üniversitesi TO	Alabama	64	25	39
Arizona Üniversitesi TO	Arizona	100	51	51
Arkansas Üniversitesi TO	Arkansas	139	46	33
California Üniversitesi San Fransisco TO	California	141	68	48
Güney California Üniversitesi TO	California	150	69	46
Stanford Üniversitesi TO	California	86	37	43
Loma Linda Üniversitesi TO	California	159	56	35
California Üniversitesi Los Angeles TO	California	145	68	47
California Üniversitesi San Diego TO	California	122	49	40
California Üniversitesi Irvine TO	California	92	40	43
California Üniversitesi Davis TO	California	93	34	37
Colorado Üniversitesi TO	Colorado	129	62	48
Yale Üniversitesi TO	Connecticut	101	58	57
Connecticut Üniversitesi TO	Connecticut	81	38	47
George Washington Üniversitesi TO	District of Columbia	153	81	53
Georgetown Üniversitesi TO	District of Columbia	165	69	42
Howard Üniversitesi TO	District of Columbia	111	58	52
Miami Üniversitesi TO	Florida	139	68	49
Florida Üniversitesi TO	Florida	85	37	44
Güney Florida Üniversitesi TO	Florida	96	31	32
Georgia TO	Georgia	180	65	36
Emory Üniversitesi TO	Georgia	112	43	38
Morehouse TO	Georgia	34	23	68
Mercer Üniversitesi TO	Georgia	55	25	45
Hawaii Üniversitesi John A Burns TO	Hawaii	56	27	48
Rush Üniversitesi TO	Illinois	120	59	49
Chicago Üniversitesi Pritzker TO	Illinois	104	50	48
Kuzeybatı Üniversitesi TO	Illinois	174	89	51
Illinois Üniversitesi TO	Illinois	317	92	29
Finch Üniversitesi Chicago TO	Illinois	176	74	42
Loyola Üniversitesi Stritch TO	Illinois	130	56	43
Güney Illinois Üniversitesi TO	Illinois	72	30	42
Indiana Üniversitesi TO	Indiana	280	116	41
Iowa Üniversitesi TO	Iowa	175	87	50
Kansas Üniversitesi TO	Kansas	175	69	39
Louisville Üniversitesi TO	Kentucky	137	63	46
Kentucky Üniversitesi TO	Kentucky	95	39	41
Tulane Üniversitesi TO	Louisiana	149	70	47
Louisiana State Üniversitesi New Orleans TO	Louisiana	175	67	38
Louisiana State Üniversitesi Shreveport TO	Louisiana	100	41	41
Maryland Üniversitesi TO	Maryland	146	72	49

Johns Hopkins Üniversitesi TO	Maryland	119	54	45
F Edward Hebert TO	Maryland	165	46	28
Harvard TO	Massachusetts	165	83	50
Boston Üniversitesi TO	Massachusetts	138	54	39
Tufts Üniversitesi TO	Massachusetts	176	84	48
Massachusetts Üniversitesi TO	Massachusetts	100	50	50
Michigan Üniversitesi TO	Michigan	165	69	42
Wayne State Üniversitesi TO	Michigan	247	86	35
Michigan State Üniversitesi TO	Michigan	104	53	51
Minnesota Üniversitesi TO	Minnesota	175	89	51
Minnesota Üniversitesi Duluth TO	Minnesota	52	26	50
Mayo TO	Minnesota	42	23	55
Mississippi Üniversitesi TO	Mississippi	100	30	30
Washington Üniversitesi TO	Missouri	122	60	49
Missouri Üniversitesi Columbia TO	Missouri	92	38	41
Saint Louis Üniversitesi TO	Missouri	152	62	41
Missouri Üniversitesi Kansas City TO	Missouri	99	61	62
Nebraska Üniversitesi TO	Nebraska	123	56	46
Creighton Üniversitesi TO	Nebraska	111	36	32
Nevada Üniversitesi TO	Nevada	52	21	40
Dartmouth TO	New Hampshire	85	45	53
New Jersey TO	New Jersey	170	57	34
Robert Wood Johnson TO	New Jersey	139	52	37
New Mexico Üniversitesi TO	New Mexico	73	40	55
Columbia Üniversitesi TO	New York	149	68	46
Albany TO	New York	132	71	54
New York State Üniversitesi Buffalo TO	New York	135	64	47
New York State Üniversitesi Brooklyn TO	New York	185	77	42
New York TO	New York	188	73	39
New York State Üniversitesi Syracuse TO	New York	150	60	40
New York Üniversitesi TO	New York	162	57	35
Cornell Üniversitesi TO	New York	101	50	50
Rochester Üniversitesi TO	New York	100	41	41
Yeshiva Üniversitesi Albert Einstein TO	New York	178	79	44
New York City Üniversitesi Mount Sinai TO	New York	110	55	50
New York State Üniversitesi Stony Brook TO	New York	100	43	43
Kuzey Carolina Üniversitesi Chapel Hill TO	North Carolina	160	69	43
Wake Forest Üniversitesi Bowman Gray TO	North Carolina	108	37	34
Duke Üniversitesi TO	North Carolina	99	38	38
Doğu Carolina Üniversitesi TO	North Carolina	72	36	50
Kuzey Dakota Üniversitesi TO	North Dakota	57	25	44
Case Western Reserve Üniversitesi TO	Ohio	138	61	44
Ohio State Üniversitesi TO	Ohio	210	78	37
Cincinnati Üniversitesi TO	Ohio	151	63	42
Ohio TO	Ohio	135	51	38
Kuzeydoğu Ohio Üniversitesi TO	Ohio	25	11	44
Wright State Üniversitesi TO	Ohio	90	49	54
Oklahoma Üniversitesi TO	Oklahoma	149	63	42
Oregon Sağlık Bilimleri Üniversitesi TO	Oregon	96	48	50

Amerika Birleşik Devletleri ile Ülkemiz Tıp Fakültelerinin Öğretim Gören Kız Öğrenci Sayıları Yönünden Karşılaştırılması

Pennsylvania Üniversitesi TO	Pennsylvania	109	47	43
Thomas Jefferson Üniversitesi Jefferson TO	Pennsylvania	223	71	32
Allegheny Üniversitesi MCP/ Hahnemann TO	Pennsylvania	240	108	45
Pittsburgh Üniversitesi TO	Pennsylvania	146	61	42
Temple Üniversitesi TO	Pennsylvania	187	78	42
Pennsylvania Üniversitesi TO	Pennsylvania	150	78	52
Brown Üniversitesi TO	Rhode Island	63	31	49
Güney Carolina Tıp Üniversitesi TO	South Carolina	152	58	38
Güney Carolina Üniversitesi TO	South Carolina	72	31	43
Güney Dakota Üniversitesi TO	South Dakota	52	28	54
Vanderbilt Üniversitesi TO	Tennessee	104	37	36
Tennessee Üniversitesi Memphis TO	Tennessee	165	70	42
Meharry TO	Tennessee	80	38	48
Doğu Tennessee State Üniversitesi James H Quillen TO	Tennessee	60	21	35
Texas Üniversitesi Galveston TO	Texas	200	72	36
Baylor TO	Texas	168	67	40
Texas Üniversitesi Dallas TO	Texas	201	81	40
Texas Üniversitesi San Antonio TO	Texas	200	89	45
Texas Üniversitesi Houston TO	Texas	200	94	47
Texas Teknoloji Üniversitesi TO	Texas	120	30	25
Texas A&M Üniversitesi TO	Texas	64	24	38
Utah Üniversitesi TO	Utah	100	39	39
Vermont Üniversitesi TO	Vermont	93	55	59
Virginia Üniversitesi TO	Virginia	139	66	47
Virginia Commonwealth Üniversitesi Virginia TO	Virginia	172	71	41
Virginia Üniversitesi Hampton Roads TO	Virginia	100	50	50
Washington Üniversitesi TO	Washington	166	84	51
Batı Virginia Üniversitesi TO	West Virginia	88	44	50
Marshall Üniversitesi TO	West Virginia	48	17	35
Wisconsin Üniversitesi TO	Wisconsin	143	72	50
Wisconsin TO	Wisconsin	204	71	35
Toplam		15.835	6.790	43

TO = Tıp Okulu

Osteopatik Tıp Okulları

O k u l a d ı	E y a l a t ı	1996-1997 Öğretim Yılında Aldığı Toplam Öğrenci Sayısı	1996-1997 Öğretim Yılında Aldığı Bayan Öğrenci Sayısı	Toplam alınan öğrenciler içinde bayan öğrencilerin oranı (%) olarak
Ortabatı Üniversitesi Arizona OTO	Arizona	103	33	32
Ortabatı Üniversitesi Chicago OTO	Illinois	153	59	39
Kirksville OTO	Missouri	147	48	33
Lake Erie OTO	Pennsylvania	115	41	36
Michigan State Üniversitesi OTO	Michigan	126	56	44
New York Teknoloji Enstitüsü New York OTO	New York	205	87	42

Güneydoğu Nova Üniversitesi OTO	Florida	140	52	37
Ohio Üniversitesi OTO	Ohio	121	44	36
Oklahoma State Üniversitesi OTO	Oklahoma	88	31	35
Philadelphia OTO	Pennsylvania	259	104	40
Sağlık Bilimleri Üniversitesi OTO	Missouri	220	55	25
New Jersey Üniversitesi OTO	New Jersey	290	142	49
New England Üniversitesi OTO	Maine	112	41	37
Kuzey Texas Sağlık Bilimleri Üniversitesi OTO	Texas	114	44	39
Osteopatik Tıp ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi OTO	Iowa	205	73	36
Batı Virginia OTO	West Virginia	65	27	42
Batı Üniversitesi Pasifik OTO	California	634	241	38
Toplam		3.097	1.178	38

OTO = Osteopatik Tıp Okulu

ÜLKEMİZDEKİ DURUM

Yurdumuzda, Osmanlı İmparatorluğu döneminde, Osmanlı uyruğundaki hiçbir kadına, tıp öğrenimini yurt dışında dahi görse, Osmanlı topraklarında hekimlik yapma izni verilmemiştir. Halbuki aynı dönemde yabancı uyruklu kadın hekimlere hekim olarak çalışabilme izni verilmiştir ⁽¹³⁾.

Yurdumuzda modern anlamda ilk tıp okulu 1827 İstanbul'da askeri tıbbiye olarak açılmıştır ⁽²²⁾. Yurdumuzda kız öğrencilerin tıp fakültesine kayıt yaptrabilmesi ilk olarak 1922-1923 öğretim yılında mümkün olabilmiştir ⁽¹²⁾.

Ülkemizin tıp tarihi ve kadın hakları açısından önemli olan tarihler şu şekilde listelenebilir ^(5,9,14,17,18,21,25):

1827 İlk modern tıp okulunun açılması (askeri),

1839 Mektebi Tıbbiye-i Şahenenin açılması,

1839 Tanzimatın ilanı,

1876 1. Meşrutiyetin ilanı,

1908 2. Meşrutiyetin ilanı,

1913 Kız öğrencilerin de Yüksek Öğretim Kurumlarında okutulup okutulmaması tartışmalarının başlaması,

1917 Umumi Sıhhiye Meclisinin, kadınların

da hekimlik yapmalarında bir sakınca olmadığına dair karar alması. Bu karara dayanarak 3 kız öğrenci tıp okuluna başvurmuş, ancak okula kabul edilmemişlerdir,

1920-1921 İstanbul Üniversitesi'nden ilk kız öğrencilerin mezuniyeti (Fen ve Edebiyat Fakültelerinden),

1922 Tıp Fakültesine ilk kez 10 kız öğrencinin alınması,

1923 Cumhuriyet'in ilanı,

1926 Medeni Kanununun kabulü (kadına toplumda ve ailede eşitlik),

1927 Tıp Fakültesi'nden ilk kez 6 kadın hekimin mezun oluşu,

1928 Bu hekimlerin stajlarını tamamlayarak göreve başlamaları,

1934 Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi,

1937 Türkiye'de Afife Cenani Demirel'in ilk kadın tıp doçenti olması,

1945 Türkiye'de Kamile Şevki Mutlu'nun ilk bayan tıp profesörü olması,

1952 Türkiye'de ikinci, İstanbul Tıp Fakültesi'nde birinci kadın profesör: Müfide Küley

1957 Askeriyede ilk kadın asker hekim ve ilk kadın subay: Ülkü Sema Aydın

1969 Türk Tıp Fakültelerinde ilk kadın dekan: İlhan Büyüközer Kerse

1994 Türk Tabipleri Merkez Konseyinde ilk kadın başkan: Özen Aşut

2000 İstanbul Tabip Odasında ilk kadın başkan: Süha Göksel.

Yurdumuzda Cumhuriyet döneminde, 1960'lı yıllara gelinceye dek lise mezunları çok az olduğundan çoğu fakülte, okula başvuran mezunları sınavsız kabul etmiştir. Kontenjanı aşan başvuru durumlarında; ya ilk başvuranları kaydetme, ya da adayların lise not ortalamalarına göre seçim yapılmıştır. Lise mezunlarının artması ile birlikte, her okul kendi sınavını yapıp öğrencisini seçmeye başlamış, ancak bu sistemin teknik olarak şehirden şehire sınav seyahatlerinin çok eziyetli olması ve bazı sınav şaibelerinin ortaya çıkması nedeni ile bu sistem de terk edilmiştir. 1960'lı yıllardan başlayarak bazı okullar işbirliğine giderek, test tipi, objektif ve standart sınavlar uygulamışlardır. 1974 yılında Üniversitelerarası Kurul, üniversite giriş sınavlarının tek bir merkezden yapılmasını uygun bulmuş ve 22 Kasım 1974 tarihinde Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezini (ÜSYM) kurulmuştur. Bu merkez 1981 yılına kadar görevini sürdürmüş, 1981 yılında merkez, Yüksek Öğretim Kurulu'na bağlanarak, Öğrenci Seçme

ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) adını almıştır ⁽¹⁾. Ülkemizde 1998-1999 öğretim yılında tıp fakültelerinin aldığı öğrenci sayıları ve bu öğrenciler arasındaki bayan öğrencilerin oranları aşağıda gösterilmiştir ⁽¹⁾;

Okul Adı	Toplam Kontenjanı	Alınan Kız Öğrenci Sayısı	Kız öğrencilerin toplam içindeki oranı (%)
Düzce TF	26	13	50
Adnan Menderes TF	28	10	35
Akdeniz TF	114	36	31
Ankara TF	331	143	43
Atatürk TF	125	44	35
Başkent TF	37	24	64
Celal Bayar TF	42	14	33
Cumhuriyet TF	104	48	46
Çukurova TF	160	44	27
Dicle TF	94	17	18
9 Eylül TF	118	49	41
Ege TF	317	138	43
Erciyes TF	184	68	36
Fırat TF	104	35	33
Gazi TF	164	81	49
Gaziantep TF	42	10	23
Hacettepe TF	298	132	44
Harran TF	21	8	38
İnönü TF	63	28	44
Cerrahpaşa TF	394	142	36
İstanbul TF	336	121	36
K.Maraş Sütçü İmam TF	28	6	21
Karadeniz Teknik TF	154	62	40
Kırıkkale TF	32	21	65
Kocaeli TF	94	37	39
Maltepe TF	16	9	56
Marmara TF	105	45	42
Mersin TF	28	9	32
19 Mayıs TF	189	62	32
Osmangazi TF	154	76	49
Pamukkale TF	41	13	31
Selçuk TF	139	62	44
Süleyman Demirel TF	41	17	41
Trakya TF	141	73	51
Uludağ TF	199	77	38
Yeditepe TF	45	24	53
Yüzüncü Yıl TF	63	10	15
Gülhane TF	184	10	5
Toplam	4514	1777	39

TF = Tıp Fakültesi

SONUÇ

Amerika Birleşik Devletleri günümüzün en gelişmiş ve önemli ülkelerden bir tanesidir. Ancak bu ülkede dahi kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olabilmesi kolaylıkla olmamıştır. Bu ülkede halihazırda zencilerin yoğun olarak maruz kaldığı ayrımcılık ve kötü muamele yaklaşımından, geçmişte de kadınlar üzerlerine düşen payı almışlardır.

Ülkemizde kadınlar Cumhuriyetin ilanı ve özellikle de Atatürk devrimleri sayesinde uzun yıllardan bu yana erkeklerle eşit haklara sahip olarak yaşamakta, erkeklerle her alanda boy ölçüşebilmektedirler.

ABD'de tıp okullarına öğrenci seçim mekanizmalarında halihazırda okul komitelerinin söz sahibi olması, bu komitelerde yer alan muhafazakar düşüncelerin hakim olabilmesine olanak tanımaktadır. Ancak bugün için kadın-erkek ayrımcılığı terkedilmiş gibi görünmektedir. Ülkemizde ise tıp fakültelerine öğrenci seçimleri uzun yıllardan bu yana merkezi sınavla yapılmakta, bu mekanizma da da cinsiyet ayrımı öne çıkmamaktadır.

Dileğimiz kadınların da erkeklerle eşit haklara sahip olduğu, bilimsel ve çağdaş üniversitelerde çalışmalarımızı sürdürmektir. Bu konuda M. Kemal Atatürk'ün şu sözünün tarihi değeri dikkat çekicidir: **"İlim ve fen bilgilerini hem erkek, hem de kadınlarımızın kazanmaları zorunludur."**

KAYNAKLAR

- 1998-1999 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri: ÖSYM Yayınları Ankara (1999).
- Alkan N. Amerika Birleşik Devletlerinde Tıp Eğitimi. (Sendrom dergisinde yayınlanmak üzere kabul edildi.)
- Amerika Birleşik Devletleri: Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi. Interpress Basın ve Yayıncılık A.Ş. İstanbul. Cilt: 1 (1992), 420.
- Amerika Birleşik Devletleri: Gelişim Hachette Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi. Interpress Basın ve Yayıncılık A.Ş. İstanbul. Cilt:1 (1993), 154.
- Aydın ÜS: Türkiye'nin İlk Kadın Askeri Hekimi. Sağlık Alanında Türk Kadını Sempozyumu (13-14 Kasım 1997, İstanbul) Bildiri Kitabı. Editör: Prof. Dr. Nuran Yıldırım, İstanbul (1998) Sayfa: 227.
- Barzansky B, Jonas HS, Etzel HI: Educational Programs in US Medical Schools: 1998-1999. JAMA 282(9): 840 (1999).
- Bickel J, Clark V: Encouraging the Advancement of Women. JAMA 283(5): 671 (2000).
- Bickel J, Kopriva PR: A Statistical Perspective on Gender in Medicine. J Am Med Womens Assoc 48(5): 141 (1993).
- Dinç G, Etker Ş: Prof. Dr. Müfide Küley: Kadın Hekimlerin Öncüsü. Sağlık Alanında Türk Kadını Sempozyumu (13-14 Kasım 1997, İstanbul) Bildiri Kitabı. Editör: Prof. Dr. Nuran Yıldırım, İstanbul (1998) Sayfa: 70.
- Directory of American Medical Education: Association of American Medical Colleges Publications, (1999).
- Dökmen Ü: Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi: Kuruluşu, Gelişmesi, Çalışmaları, ÖSYM Yayınları Ankara (1992).
- Dölen E: Cumhuriyetin İlk Onbeş Yılında İstanbul Üniversitesi'nde Kız Öğrenciler, Sağlık Alanında Türk Kadını Sempozyumu (13-14 Kasım 1997, İstanbul) Bildiri Kitabı. Editör: Prof. Dr. Nuran Yıldırım, İstanbul (1998) Sayfa: 8.
- Etker Ş, Dinç G: Cumhuriyetin İlk Kadın Cerrahları. Sağlık Alanında Türk Kadını Sempozyumu (13-14 Kasım 1997, İstanbul) Bildiri Kitabı. Editör: Prof. Dr. Nuran Yıldırım, İstanbul (1998) Sayfa: 48.
- Etker Ş, Dinç G: Tıp Fakültesinin İlk Kadın Doçenti. Sağlık Alanında Türk Kadını Sempozyumu (13-14 Kasım 1997, İstanbul) Bildiri Kitabı. Editör: Prof. Dr. Nuran Yıldırım, İstanbul (1998) Sayfa: 67.
- Goldstein AJ: Accounting to Zoology, Peterson's Guides, Princeton, New Jersey, (1987), 255.
- Graduate Medical Education Directory: 1998-1999. American Medical Association Publications. 83th ed. (1999).
- Mutlu KŞ: Hekimlik Mesleğinde Türk Kadını. İÜ Tıp Fak Mecm 16(1): 98 (1953).
- Oğuz NY, Atabekli-Erdemli E, Tekelioğlu M: Türkiye'nin İlk Kadın Tıp Profesörü. Sağlık Alanında Türk Kadını Sempozyumu (13-14 Kasım 1997, İstanbul) Bildiri Kitabı. Editör: Prof. Dr. Nuran Yıldırım, İstanbul (1998) Sayfa: 83.
- Osteopathic Medical Education: American Association of Colleges of Osteopathic Medicine Publications, (2000).
- Osteopathic Medicine: American Association of Colleges of Osteopathic Medicine Publications, (2000).
- Örs Ü: Türk Tıp Fakültelerinde İlk Kadın Dekan. Sağlık Alanında Türk Kadını Sempozyumu (13-14 Kasım 1997, İstanbul) Bildiri Kitabı. Editör: Prof. Dr. Nuran Yıldırım, İstanbul (1998) Sayfa: 90.
- Özen C, Şehsuvaroğlu B: Dünyada ve Yurdumuzda Adli Tıbbın Tarihçesi ve Gelişmesi, Sermet Matbaası, İstanbul, (1974).
- Seibel HR, Guyer KE: Barron's How to Prepare for the Medical College Admission Test, Barron's Educational Series, Inc., Hauppauge, NY, 7th ed. (1991).
- Wischnitzer S, Wischnitzer E. Barron's Guide to Medical and Dental Schools, Barron's Educational Series, Inc., Hauppauge, NY, 8th ed. (1997).
- Yıldırım N: Kız Öğrencilerin Tıp Fakültesine Kabulünün 75. Yılı. Bilim ve Ütopya. 41: 8 (1997).